

ქალთა მიმართ ეკონომიკური ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის გზები The Ways to Combat Economic Violence Against Women

დალი სეხნიაშვილი, პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
d.sekhniashvili@gtu.ge

ლელა ბაკრადე, დოქტორანტი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.

LLbakradze@gmail.com

Dali Sekhniashvili, Professor, Georgian Technical University,
d.sekhniashvili@gtu.ge

Lela Bakradze – PhD student, Georgian Technical University,
LLbakradze@gmail.com

აბსტრაქტი. ეკონომიკური ძალადობა გენდერული ძალადობის ერთ-ერთი მთავარი ფორმაა. რომლის ამოცნობა მეტად რთულია. მისი მსხვერპლი ძირითადად ქალები არიან. ეკონომიკური ძალადობა იწვევს ფიზიკურ შეურაცხყოფას, ხელს უწყობს სექსუალურ ექსპლუატაციას და ხშირად აქვს სერიოზული ფსიქიკური და ფიზიკური შედეგები, როგორცაა: დაბალი თვითშეფასება, სხვადასხვა სიმძიმის ფსიქიკური აშლილობა ან ჯანმრთელობის პრობლემები. სტატიაში განხილულია ქალთა მიმართ ეკონომიკური ძალადობის საკითხები და მოცემულია რეკომენდაციები ქალთა ეკონომიკური უფლებების გაუმჯობესებისათვის.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკური ძალადობა, გენდერი, სიღარიბე, ძალადობა, კონფლიქტი.

Abstract. Economic violence is one of the main forms of gender-based violence. This is a highly underestimated form of violence that is difficult to identify. Its victims are mainly women. Economic violence leads to physical abuse, promotes sexual exploitation, and often has serious mental and physical consequences, ranging from low self-esteem to mental disorders of varying severity or health problems. The article examines the issues of economic violence against women and provides recommendations for improving the economic rights of women.

keywords: Economic Violence, Gender, Poverty, Violence, Conflict.

შესავალი. ეკონომიკური ძალადობა არის ძალადობის ფორმა, რომელსაც განსაკუთრებული ყურადღება არ ექცეოდა ბოლო დრომდე. მიუხედავად იმისა, რომ მისი განმარტება და საზღვრები არ არის გასაგები, ეკონომიკური ძალადობა ან ეკონომიკური ზიანი გულისხმობს ქმედებას, რომელიც მიზნად ისახავს მსხვერპლის მთლიანად ან რომელიმე მისი ეკონომიკური ან ფინანსური რესურსის აღკვეთას. დღეს კვლევების უმეტესობა ეკონომიკურ ძალადობას ფსიქოლოგიური ძალადობის ფორმად განიხილავს და ხაზს უსვამს მის როლს მსხვერპლის მართვაში.

გაეროს ქალთა ორგანიზაცია იყენებს ტერმინს „იძულებითი კონტროლი“, გადააქვს რა აქცენტი ქცევის მიზანზე. „იძულებითი კონტროლი“ მოიცავს როგორც ფსიქოლოგიურ, ისე ეკონომიკურ ძალადობას და დაკავშირებულია დომინირების ისეთ მოდელებთან, როგორიცაა: დაშინება, იზოლაცია, დეგრადაცია და ფიზიკური ძალადობა. დღეს ეს მიდგომა კანონმდებლებსა

და პოლიტიკოსებს მიმართავს ჭეშმარიტად მაგნე ქცევების წინააღმდეგ ბრძოლისკენ, რომლებიც გავლენას ახდენს დაზარალებულის ავტონომიაზე, დამოუკიდებლობასა და ღირსებაზე, ისე, რომ მსხვერპლმა ვერ მიიღოს გადაწყვეტილება იმის თაობაზე, რომ როგორმე თავი დააღწიოს ასეთ ჩაგვრას.

უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ ფსიქოლოგიური ძალადობა ოჯახში ძალადობის ყველაზე გავრცელებულ ფორმად მიიჩნევა, ჩვენი სამართლებრივი ჩარჩოები, ძირითადად, ფიზიკურ ძალადობაზეა კონცენტრირებული. მართლაც, ჯანმოს (World Health Organization) მიერ ჩატარებული თვისობრივი კვლევები აჩვენებს, რომ მსხვერპლები ფსიქოლოგიურ ძალადობას უფრო მწვავედ და საზიანოდ მიიჩნევენ.

ევროპულ კონვენციაში არ არის განმარტებული ეკონომიკური ზიანის ან ტანჯვის ცნება, მაგრამ მის ჩართვას ქალთა მიმართ ეკონომიკურ ძალადობის, აგრეთვე, ოჯახური ძალადობის განმარტებებში აქვს პრაქტიკული შედეგები. კონვენციის განმარტებით, ეკონომიკური ზიანი ფსიქოლოგიურ ძალადობას შეესატყვისება. ამან ძალადობის ამ კონკრეტული ფორმის განსაზღვრებამდე მიგვიყვანა კონვენციის სისხლის სამართლის ნაწილში. დანაშაული, რომელსაც ეწოდება ფიქოლოგიური ძალადობა, კრძალავს განზრახ ქცევას, რაც სერიოზულად აზიანებს და აზარალებს ადამიანის ფსიქოლოგიურ მთლიანობას.

ეკონომიკური ძალადობა არის, როდესაც მოძალადე სრულ კონტროლს ახორციელებს მსხვერპლის ფულზე, სხვა ეკონომიკურ რესურსებზე ან საქმიანობაზე. გაეროს ქალთა ფონდის განმარტებით, ეკონომიკური ძალადობაა, როდესაც მოძალადე სრულად აკონტროლებს მსხვერპლის ფინანსებს, ეკონომიკურ საქმიანობას, თუ რესურსებს. პარტნიორთან შეთანხმების გარეშე განსაზღვრავს რაში და როგორ უნდა დაიხარჯოს ან დაიზოგოს ფული. შედეგად, ქალები მაქსიმალურად დამოკიდებულები ხდებიან მამაკაცებზე და იძულებულები არიან მამაკაცს სთხოვონ ფული, ან დაკმაყოფილდნენ დახმარების სახით მათთვის გამოყოფილი თანხით.¹²

საქართველოს კანონმდებლობაში კი ეკონომიკური ძალადობა განმარტებულია როგორც ქმედება, რომელიც იწვევს საკვებით, საცხოვრებლით და ნორმალური განვითარების სხვა პირობებით უზრუნველყოფის, საკუთრებისა და შრომის უფლებების განხორციელების, აგრეთვე თანასაკუთრებაში არსებული ქონებით სარგებლობისა და კუთვნილი წილის განკარგვის უფლების შეზღუდვას.

ძირითადი ტექსტი. ეკონომიკური ძალადობა გენდერული ძალადობის ძირითადი, თუმცა, შეუქმნეველი და ძნელად ამოსაცნობი ფორმაა. მისი

¹² გაეროს ქალთა ფონდი, 1999

მსხვერპლი, უპირატესად არის ქალი. ეკონომიკური ძალადობა იწვევს ფიზიკურ ძალადობას, ხელს უწყობს სექსუალურ ექსპლუატაციას და ინფექციის, დედების ავადობის და სიკვდილიანობის, ქალებისა და გოგონების ტრეფიკინგის რისკს, იწვევს სიღარიბის გაღრმავებას და აფერხებს ქალთა მიერ განათლების მიღებისა და განვითარების შესაძლებლობებს. მისი ამოცნობა, ფიზიკური ძალადობისგან განსხვავებით, რთულია.

ეკონომიკურ ძალადობას ხშირად მძიმე ფსიქიკური და ფიზიკური შედეგები აქვს, დაბალი თვითშეფასებიდან დაწყებული, სხვადასხვა სირთულის ფსიქიკური აშლილობების განვითარებით თუ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პრობლემებით დამთავრებული.

ქალების მიმართ ეკონომიკური ძალადობა ხდება მაშინ, როდესაც მოძალადე კაცი ინარჩუნებს კონტროლს ოჯახის ფინანსებზე, ქალის აზრის გაუთვალისწინებლად წყვეტს თუ როგორ უნდა დახარჯოს ან დაზოგოს თანხა, რითაც ქალს ხდის სრულად დამოკიდებულს მათზე. ეს შეიძლება მოიცავდეს ქალების მკაცრ შემწეობას ან მათთვის ფულის თხოვნის იძულებას.¹³

მიუხედავად იმისა, რომ შეიძლება ქალები კომფორტში ცხოვრობდნენ, ხოლო მათი შვილები კი ფუფუნებაში იზრდებოდნენ, ისინი არ აკონტროლებენ ოჯახში არსებულ თანხებს და არც გადაწყვეტილებებს იღებენ, თუ როგორ უნდა დახარჯონ ფინანსური რესურსები. მამაკაცებმა ქალებზე დომინირებისათვის შეიძლება გამოიყენონ ის ფაქტი, რომ მათ მეტი ფული აქვთ. ეკონომიკური ძალადობა შეიძლება ასევე მოიცავდეს თანხების ქალებისთვის არ მიცემას ან შეზღუდვას ისეთი საჭირო ნივთების ყიდვისთვის, როგორიცაა საკვები და ტანსაცმელი, ფულისადმი დამოუკიდებლად ხელმისაწვდომობის არ არსებობას, ფინანსური გადაწყვეტილების მიღებისგან ქალების გამორიცხვას.

უნდა აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ ეკონომიკური ძალადობის მიზეზიც და შედეგიც არის სიღარიბე.¹⁴ ქალებში კი სიღარიბის მაჩვენებელი უფრო მაღალია, ვიდრე მამაკაცებში.¹⁵ ამრიგად, ეკონომიკური ძალადობა არის ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ფორმა.

იმის უზრუნველყოფა, რომ ქალებსა და მამაკაცებს თანაბარი შემოსავლის ჰქონდეთ ერთი და იგივე სახის სამუშაოების შესრულებისას, მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იქნებოდა ქალთა უფლებების რეალიზაციისკენ და ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის საქმეში. ეს, ასევე, ხელს

¹³ United Nations Fund for Women [UNIFEM], 1999

¹⁴ Chen C. Progress of the world's women 2005: Women, work and poverty. New York: United Nations Development Fund for Women, 2005

¹⁵ United Nations Population Fund [UNFPA], 2005

შეუწყობდა მათ განვითარებას, თვითშეფასების ამაღლებას და გაზრდიდა მათ გავლენას როგორც ოჯახში, ასევე საზოგადოებაში.

ბევრ ქვეყანაში საყოფაცხოვრებო საარსებო წყარო ხშირად მდგრადია და გაუმჯობესებულია სწორედ ქალთა ეკონომიკური საქმიანობით. ქალი აქტიურია სხვადასხვა ეკონომიკურ სფეროში, ზოგიერთი სახის სამუშაოს ისინი ერთდროულად ასრულებენ. საშუალოდ, ქალები ატარებენ სამუშაო ტვირთის 51% ინდუსტრიულ ქვეყნებში და 55% განვითარებად ქვეყნებში. ქალები უფრო მეტ საათს მუშაობენ, ვიდრე მამაკაცები, მაგრამ უფრო ნაკლებს შოულობენ, ეს მოიცავს როგორც საშინაო საქმეებს, რომლებიც არ არის ანაზღაურებადი, ასევე ანაზღაურებად შრომას.

ქალთა ეკონომიკური საქმიანობა შეიძლება მოიცავდეს ნატურალურ მეურნეობაში, დაქირავებულ შრომას და არაფორმალურ სექტორში მუშაობას, ხოლო ქალების მხოლოდ მცირე ნაწილი მუშაობს ფორმალურ სექტორში. იურიდიული კანონები და წეს-ჩვეულებები მიწის, ბუნებრივი რესურსების, კაპიტალის, კრედიტის, ტექნოლოგიის, განათლებისა და დასაქმების წვდომის შესახებ, აგრეთვე, სახელფასო სხვაობები, გავლენას ახდენს ქალების ეკონომიკურ პროგრესზე.

მიუხედავად გენდერული უთანასწორობისა, ბოლო რამდენიმე ათწლეულის განმავლობაში ქალთა ეკონომიკურ ცხოვრებაში სწრაფი ცვლილებები მოხდა. დისკრიმინაციული პრაქტიკის შესახებ ინფორმირებულობის ზრდამ ცვლილებების მოთხოვნა გამოიწვია. ამასთან, ბოლო წლების პროგრესის მიუხედავად, ძალიან ბევრი ქალი კვლავ არის ეკონომიკური ძალადობისა და ექსპლუატაციის მსხვერპლი.

ძალადობის სხვა ფორმებთან შედარებით, ქალთა მიმართ ეკონომიკური ძალადობის შესახებ მხოლოდ ძალიან მცირე ემპირიული მონაცემები არსებობს. ეკონომიკური ძალადობა არის ძალადობის ძალიან ძლიერი და ლეტალური ფორმა. სწორედ იმის გამო, რომ ეკონომიკური ძალადობა, განსხვავებით ფიზიკურისგან, არ არის მარტივად ხილვადი, მისი იდენტიფიცირება რთულია.¹⁶

როგორც ზემოთ ავღნიშნეთ, სიღარიბე ეკონომიკური ძალადობის მიზეზიცაა და შედეგიც. ქალთა ეკონომიკურ საქმიანობაში პროგრესის მიუხედავად, ბევრ ქალს კვლავ აწუხებს ძალადობის ეკონომიკური ფორმები, მათ შორის: სახსრებისა და კრედიტის შეზღუდული ხელმისაწვდომობა; კონტროლის არარსებობა ჯანმრთელობის დაცვის, დასაქმების, განათლებისა და სოფლის მეურნეობის რესურსების ხელმისაწვდომობაზე; ფინანსური გადაწყვეტილების მიღებიდან გამორიცხვა; არათანაბარი ანაზღაურების

¹⁶ სხილაძე ე., ეკონომიკური ძალადობა, როგორც ოჯახში ძალადობის ფორმა, <https://lesbi.ge/ka/campaigns/16-days/i997/>

მიღება კაცის შრომის ღირებულების ტოლი სამუშაოსთვის; დისკრიმინაციული ტრადიციული კანონები მემკვიდრეობის, საკუთრების უფლებებისა და საერთო მიწების გამოყენების შესახებ.

ეკონომიკური ძალადობა სიღარიბის გაღრმავებას იწვევს, რაც დამოუკიდებელი საარსებო წყაროებისადმი ქალების შეზღუდული ხელმისაწვდომობით არის გამოწვეული. ეს კი საფრთხეს უქმნის ქალების მიერ უფრო უკეთესი განათლების მიღებას და მათი განვითარების შესაძლებლობებს. აღნიშნული გარემოებები იწვევს დამაბულობას, რაც შეიძლება გადაიზარდოს ფიზიკურ ძალადობაში და უარყოფითად აისახოს ქალებისა და მათი ბავშვების ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე, რაც ხელს უწყობს სექსუალურ ექსპლუატაციას; ზრდის ინფექციის გავრცელების, აგრეთვე, დედების ავადობის და სიკვდილიანობის რისკს; ხელს უწყობს ქალებისა და გოგონების ტრეფიკინგს. ეკონომიკური შეურაცხყოფა შეიძლება გაგრძელდეს მას შემდეგაც, რაც ქალმა მიატოვა შეურაცხმყოფელი ურთიერთობა. ეს, ასევე, არის ემოციური და ფიზიკური სტრესის წყარო მსხვერპლის მეგობრებისა და ოჯახისთვის.

უნდა აღინიშნოს, რომ გენდერული დისკრიმინაცია ფართოდაა გავრცელებული და ის ქალების დიდ ნაწილს ხელს უშლის ეკონომიკური ავტონომიის მიღწევასა და მდგრადი საარსებო წყაროს არსებობაში. პირველი, ეკონომიკური ძალადობა სიღარიბის გაღრმავებას იწვევს, რაც გამოწვეულია დამოუკიდებელი საარსებო წყაროებისადმი ქალების შეზღუდული ხელმისაწვდომობით. სამწუხაროდ, სიღარიბე არღვევს ქალების და მათი შვილების უფლებებს, ზღუდავს განათლების მიღებაზე, საკვებზე, ჯანმრთელობაზე, საცხოვრებელზე, პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მონაწილეობის მიღების გადაწყვეტილებაზე თავისუფლებას. ამასთან, კვლევები ადასტურებენ, რომ როდესაც ქალები იღებენ ეკონომიკურ საშუალებებს დასაქმების კარგი პირობებით, ისინი იმავდროულად, იღებენ გარკვეულ კონტროლს საკუთარ შემოსავალზე და მხოლოდ ზომიერ დროს ატარებენ შინამეურნეობის გარეთ მუშაობაზე, რაც ზრდის მათ შესაძლებლობებს, რომ გამოიყვანონ საკუთარი თავი და მათი შვილები სიღარიბისგან.¹⁷

მეორე, ეკონომიკური ძალადობა, მატერიალური პრობლემების გამო, როგორც წესი, ქმნის დამაბულობის ატმოსფეროს, რაც შეიძლება ფიზიკურ ძალადობაში გადაიზარდოს. ცოლის ფიზიკური შეურაცხყოფა შესაძლოა გამოიწვიოს კამათმა აღიმენტის, ან საყოფაცხოვრებო პასუხისმგებლობის

¹⁷ Abor J. Female-owned businesses and access to finance: Evidence from the Ghanaian nontraditional export sector. *Gender and Behaviour*, 2006

შესახებ. ქალებს აქვთ უსამართლობის განცდა, როდესაც ბავშვებზე ზრუნვის ძირითადი პასუხისმგებლობა მათ ეკისრებათ, ხოლო მათ ჩივილსა და არგუმენტებს პარტნიორმა მამაკაცმა შესაძლოა ცემით უპასუხოს. ცემა შეიძლება შვილებზეც კი გავრცელდეს, რაც დიდი ალბათობით, გამოიწვევს ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემებს ქალებში.

მესამე, ეკონომიკური ძალადობა იწვევს სოციალურ უთანასწორობას და ხელს უწყობს ქალებისა და გოგონების საერთაშორისო ტრეფიკინგს. სამუშაო ადგილების სიმცირე, დამოკიდებულ ბავშვებზე ზრუნვის ეკონომიკური ზეწოლა და ქმრების მხრიდან არაადეკვატური ფინანსური დახმარება ქალებს დაუცველებს ხდის სექსუალური ზეწოლისა და ინფექციის საშიშროების მიმართაც. ქალებს, რომლებიც ძალადობის მსხვერპლნი გახდნენ, ექვსჯერ მეტად აღენიშნებათ დეპრესია, სტრესთან დაკავშირებული სინდრომები, ქიმიურ ნივთიერებებზე დამოკიდებულება, ფსიქოპათიურ ნივთიერებათა ბოროტად გამოყენება და თვითმკვლელობა ვიდრე სხვა ქალებს.¹⁸

დაბოლოს, ეკონომიკური ძალადობა ფიტავს ეკონომიკურად პროდუქტიულ სამუშაო ძალას, ხოლო მის მიერ გამოწვეული შიშის და დაუცველობის კლიმატი ამცირებს ქვეყნის პროდუქტიულობას და აფერხებს ქვეყნის განვითარებას.¹⁹ ის ამცირებს ქალების მიერ განათლების მიღების და განვითარების შესაძლებლობებს.

ამასთან, განათლებული ქალები, სავარაუდოდ, გვიან ქორწინდებიან და გეგმავენ და ქმნიან ჯანმრთელ ოჯახებს. ისინი უფრო მეტად იღებენ დამოუკიდებელ გადაწყვეტილებებს, უზრუნველყოფენ, რომ მათმა შვილებმა წარმატებას მიაღწიონ სკოლაში და იყვნენ უფრო პროდუქტიული, სადაც არ უნდა იმუშაონ.

სამწუხაროდ, ძალადობას აქვს უკიდურესად ხანგრძლივი შედეგები, მაშინაც კი, როდესაც ქალები აღარ ექვემდებარებიან ძალადობას. ძალადობას, მათ შორის, ეკონომიკურ ძალადობას, ასევე აქვს თაობათაშორისი გავლენა. ეს იმიტომ ხდება, რომ ძალადობა შეიძლება ისწავლონ ბავშვებმა, რომლებსაც კონფლიქტის მოგვარების საშუალებად იყენებენ, ან რომლებიც კონფლიქტის მოგვარების ასეთი გზების შემსწრენი არიან.

¹⁸ Heise L, Ellsberg M. & Goheemoeller M., Ending violence against women. *Population Report Series, 1*, . 1999

¹⁹ UNICEF. *The state of the world's children 2007. Women and children—The double dividend of gender equality*. New York, 2007

რეკომენდაციები. ქალთა ეკონომიკური უფლებების გაუმჯობესება მოითხოვს გრძელვადიან სტრატეგიას, რომელიც მიზნად ისახავს ჩამოყალიბებული სტრუქტურების შეცვლას. ეკონომიკური ძალადობის მრავალმხრივი ხასიათი მოითხოვს მთავრობისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართვას ყველა დონეზე. გამოყენებული უნდა იქნას მულტისექტორული და კოლაბორაციული მიდგომები. სხვადასხვა კულტურული კონტექსტისთვის შესაძლოა განსხვავებული სტრატეგიები გახდეს საჭირო.

გადაწყვეტი მნიშვნელობა აქვს სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების ალიანსს ეკონომიკური სიტუაციის შესაფასებლად, სამოქმედო გეგმის ერთობლივად შემუშავებისთვის, გამოცდილების გაზიარებისა და პროგრესის მონიტორინგისთვის. ეროვნული გეგმის შემუშავება მნიშვნელოვანია ეფექტური მდგრადი რეაგირების უზრუნველსაყოფად. გეგმაში უნდა იყოს საკოორდინაციო მექანიზმები ადგილობრივ, ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე, რათა შესაძლებელი გახდეს თანამშრომლობა სხვადასხვა სექტორსა და დაინტერესებულ მხარეებს შორის. ეს შეიძლება მოიცავდეს ისეთ ელემენტებს, როგორიცაა: არსებული კანონმდებლობისა და პოლიტიკის განხილვა და მისი რეფორმა, აგრეთვე, კანონები განათლების, დასაქმების და ქალთა ანაზღაურების შესახებ. ასევე მნიშვნელოვანია ეკონომიკური ძალადობის შესახებ მონაცემთა შეგროვებისა და კვლევის ჩატარების შესაძლებლობების შექმნა. მსხვერპლთა მომსახურების გაძლიერება და პრევენციული რეაგირების შემუშავება და შეფასება, ასევე მნიშვნელოვანია ეროვნული გეგმის ეფექტურობისთვის.

ბევრ ქვეყანას აქვს ასეთი ეროვნული გეგმები, კერძოდ: პოლონეთი, გერმანია, ნიდერლანდები, რუსეთი, მონღოლეთი და სხვ. ამ ქვეყნებს აქვთ სამოქმედო გეგმა, რომელიც ეხება ქალთა მიმართ ძალადობის გავრცელებულ ფორმებს, თუმცა, კვლავ გამოწვევად რჩება ამ ეროვნულ გეგმებში ეკონომიკური ძალადობის პრობლემების მოგვარების უზრუნველყოფა და მისი შესრულების მონიტორინგი.

საქართველოში სამართალდამცავ უწყებებს არ აქვთ საკმარისი უნარჩვევები თუ გამოცდილება, რომ ეკონომიკური ძალადობის იდენტიფიცირება მოახდინონ. ამიტომ, ოფიციალურ სტატისტიკურ მონაცემებში ძალიან იშვიათია შემთხვევა, როდესაც ოჯახში ეკონომიკური ძალადობა იქნა იდენტიფიცირებული. მთავარი პრობლემა არის შემთხვევების გამოვლენა, რაშიც ძალიან დიდი როლი ენიჭებათ სოციალურ მუშაკებს. მნიშვნელოვანია პრევენციული ღონისძიებები, რათა მოქალაქეებმა იცოდნენ რა არის ეკონომიკური ძალადობა. ძალიან ბევრი ადამიანი ვერ აცნობიერებს, რომ ძალადობის მსხვერპლია, რადგან ეს არ არის ძალადობის

ის ფორმა, რომელსაც იმწუთიერად, ტკივილის სახით განვიცდით. ამას უფრო ხანგრძლივი ეფექტი აქვს და შედეგებს უფრო გვიან ვხედავთ“.²⁰

უცხოეთში სამუშაოდ წასული ქალბატონები პიროვნულად ნამდვილად გააძლიერა ემიგრაციაში გადატანილმა მძიმე პირობებმა, სამწუხაროდ, ამით, რეალობა არ შეცვლილა - მათ მიერ გამომუშავებული ფინანსური რესურსების უდიდეს წილზე წვდომა და მათი განკარგვა ისევ მამაკაცების ხელშია, შესაბამისად, სწორედ, ისინი იღებენ ამ გამომუშავებული თანხით სარგებელს და ქალბატონების შრომის შედეგად მიღებული ფინანსური სარგებლით, პრივილეგირებულ პოზიციას ინარჩუნებენ.²¹

რა აქტივობების გატარებაა საჭირო ცვლილებების განხორციელებისთვის?

უნდა ჩატარდეს ეკონომიკური ძალადობის შესახებ კვლევები ქვეყანაში ამ პრობლემის გაგების გასაუმჯობესებლად. ეს საშუალებას მისცემს არსებული კულტურის შესაბამისი სპეციფიკური რეაგირების გზების შემუშავებასა და შეფასებას. ამასთან, უნდა განმტკიცდეს მთავრობის ყველა დონეზე ეკონომიკური ძალადობის შესახებ მონაცემების შეგროვებისა და ანალიზის შესაძლებლობა. ეკონომიკური ძალადობის შესახებ მონაცემების ხელმისაწვდომობა ხელს შეუწყობს პრიორიტეტების დასახვას, პროგრამის შემუშავებას და პროგრესის მონიტორინგს.

ხელი უნდა შეეწყოს პრევენციული სახის რეაგირებას, როგორიცაა: ქალების მიერ მიკროსაწარმოს დაარსება ან მცირე და საშუალო ბიზნესის წამოწყება, რათა მათ შეძლონ და დააღწიონ თავი ძალადობის ციკლს. ღარიბი და სოციალურად დაუცველი ქალები უნდა წახალისდნენ, რათა მათ კოოპერატივებისა და კრედიტორთა წრეების შექმნით, გაზარდონ საკუთარი ეკონომიკური შესაძლებლობები. უნდა განხორციელდეს სასესხო საბრუნავი ფონდების დაფუძნება, რადგან როგორც კვლევებიდან ჩანს,²² ისინი არამარტო ქალთა ეკონომიკურად გაძლიერებას უწყობს ხელს, არამედ ზრდის მათ გავლენას პოლიტიკურ და ეკონომიკურ სცენაზე. უნდა წახალისდეს და განმტკიცდეს ის ინიციატივები, რომლებიც ქალებს მიკროკრედიტისა და მიკროსაფინანსო სახსრებით უზრუნველყოფს. ამყამად ამას ზოგიერთი არასამთავრობო და სამთავრობო ორგანიზაცია და დონორი ახორციელებს. აღმოჩნდა, რომ ეს პროგრამები სასარგებლოა ქალთა

²⁰ სხილაძე ე., ეკონომიკური ძალადობა, როგორც ოჯახში ძალადობის ფორმა, <https://lesbi.ge/ka/campaigns/16-days/i997/>

²¹ პატარია ბ., ეკონომიკური ძალადობა ოჯახში - ძალადობის უცნობი ფორმა, www.sapari.ge

²² UNICEF. *The state of the world's children 2007. Women and children — The double dividend of gender equality*. New York, 2007

ეკონომიკური მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, განსაკუთრებით კი განვითარებად ქვეყნებში.

უნდა შეიქმნას ეროვნული კოალიციები, რომლებსაც შეუძლიათ ხელი შეუწყონ ქალთა ეკონომიკური შესაძლებლობების შესახებ განათლებას და საერთაშორისო ჯგუფებთან კავშირის დამყარებაში. ამ კოალიციებს შეუძლიათ დახმარება გაუწიონ ქალებს ახალი სამუშაო უნარ-ჩვევების ათვისებაში, უზრუნველყონ ლოგისტიკური მხარდაჭერა ქალთა პროგრამებისთვის, ადგილობრივი და ეროვნული დონეზე ლობირება გაუწიონ ქალთა ინტერესების ახალ სოციალურ და ეკონომიკურ სისტემებში ჩართვაში. ამ ჯგუფებმა უნდა მოითხოვონ, რომ მეტმა ქალმა დაიკავოს მაღალი პოზიციები ეროვნულ მთავრობასა და საერთაშორისო სავაჭრო და ეკონომიკურ ორგანოებში, ქალთა მისწრაფებებისა და უფლებების მხარდასაჭერად. ეკონომიკური ძალადობის პირველად პროფილაქტიკაში ინვესტიცია, ისევე როგორც ძალადობის სხვა ფორმებში, უფრო ეფექტური, გრძელვადიანი და სარგებელის მომტანია გენდერული თანასწორობის უზრუნველსაყოფად, ქალთა ჯგუფებმა უნდა ჩაატარონ ძალადობის პრევენციის ტრენინგები. ტრენინგი უნდა მოიცავდეს სოციალურ და საგანმანათლებლო პროგრამებს სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისთვის, განსაკუთრებით მამაკაცთა ჯგუფებისთვის, რათა მათ გავლენა მოახდინონ საკუთარ რწმენასა და დამოკიდებულებაზე.

პოლიტიკას და კანონმდებლობას, აგრეთვე, შეუძლიათ შეაჩერონ ძალადობის ციკლი უთანასწორობის აღმოფხვრით და ეროვნული ეკონომიკის განვითარებით. ამ მიზნით მნიშვნელოვანი ნაბიჯებია ისეთი პოლიტიკის განმტკიცება, როგორიცაა შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის დისკრიმინაციის წინააღმდეგ კანონის რატიფიცირება და თანასწორობის კანონის მიღება.

გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ქალთა მიმართ ეკონომიკური ძალადობის აკრძალვის შესახებ კანონების მიღებას, არსებული გეგმების შესრულების მონიტორინგს. აუცილებელია საზოგადოების სენსიბილიზაცია და მედიის საშუალებით ინფორმირებულობა კანონების არსებობის შესახებ.

ხელი უნდა შეეწყოს ისეთი ორგანიზაციების პოპულარიზაციასა და გაძლიერებას, რომლებიც ქალებს მიკროკრედიტის მიღების შესაძლებლობებს აძლევენ. ეს ორგანიზაციები შეიძლება იყოს არასამთავრობო და სამთავრობო ორგანიზაციები, აგრეთვე დონორი სააგენტოები. ამასთან, უნდა განხორციელდეს ეკონომიკური ძალადობის მსხვერპლთა სამართლებრივი და ფსიქოსოციალური დახმარება. ეკონომიკური ძალადობის შესახებ ემპირიული მონაცემების არარსებობა

ხაზს უსვამს ამ საკითხის დამატებითი კვლევის საჭიროებას. მთავრობებმა უნდა მოაგროვონ ინფორმაცია ქალთა ეკონომიკური საქმიანობის შესახებ.

დასკვნა. ეკონომიკური ძალადობა პროგნოზირებადი და პროფილაქტიკურია. ეკონომიკური ძალადობის დასრულება მოითხოვს გრძელვადიან ვალდებულებას და მრავალი სტრატეგიის გამოყენებას საზოგადოების ყველა სექტორის მონაწილეობით. ეკონომიკური ძალადობის აღმოსაფხვრელად აუცილებელია პოლიტიკური კომპეტენცია. გარანტირებული უნდა იყოს ქალთა უფლებები საკუთრების, მემკვიდრეობის, მიკროკრედიტზე თანაბარი ხელმისაწვდომობის, სრულად დასაქმების და კაცის ხელფასის ტოლი ანაზღაურების მისაღებად იგივე სახის სამუშაოსთვის. სასწრაფოდ მისაღებია ისეთი სახის ინტერვენციები, რომელიც ქალებს განათლების შესაძლებლობებს უქმნის, გააცნობს მათ საკუთარ უფლებებს, ცვლიან მამაკაცების რწმენებსა და დამოკიდებულებებს. მხოლოდ მაშინ, როდესაც ქალებსა და მამაკაცებს შორის სამართლიანობა დამყარდება, ეკონომიკური ძალადობა აღარ იქნება ნორმა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Babcock, L., Gelfand, M., Small, D., & Stayn, H. (Eds.). Gender differences in the propensity to initiate negotiations. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum. 2006;
2. Bartol, K. M., & Martin, D. C. Women and men in task groups. In R. D. Ashmore & F. K. Del Boca (Eds.), The social psychology of female-male relations. New York, NY: Academic Pre. 1986
3. Balliet, C., Li, N. P., Macfarlan, S. J., & Van Vugt, M. Sex differences in cooperation: A meta-analytic review of social dilemmas. Psychological Bulletin, 2011. 137(6), 881-909.
4. Eagly, A. H. Sex differences in influenceability. Psychological Bulletin, 1978. 85, 86-116;
5. Eagly, A. H.. Gender and social influence: A social psychological analysis. American Psychologist, 1983. 38, 971-981
6. Eagly, A. H., & Chivala, C. Sex differences in conformity: Status and gender-role interpretations. Psychology of Women Quarterly, 1986. 10, 203-220.
7. Kray, L. J., Galinsky, A. D., & Thompson, L. Reversing the gender gap in negotiations: An exploration of stereotype regeneration. Organizational Behavior and Human Decision Processes, 2002. 87(2), 386-409
8. Stangor, Ch. Dr., Hammond, T. Dr. - Principles of Social Psychology - 1st International Edition. Charles Stangor. 2011